

ІСТОРІЯ
МІСТІ СІА
УРСР

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

ПОКОТИЛОВЕ - село, центр сільської ради, розташоване в нижній течії річки Ятрань за 36 км. на південній захід від районного центру і за 20 км. від залізничної станції Ємлівка, площі населеного пункту 315 га, населення - 558 чоловік. Сільській раді підпорядковані населені пункти Орлове, Тарасівка. Село Орлове за 38 км. від районного центру і за 2 км. від сільської ради, населення 241 чоловік, Село Тарасівка розміщується за 31 км. від районного центру і за 5 км. від сільської ради, населення 93 чоловік.

Про походження назви села Покотилове збереглися дві легенди:

1. 300 років тому на лівому березі Ятрані на чумацькому шляху, який там пролягав, з'ясував свою корчму запорізький козак Покотило. Біля корчми почали поселятися чумаки, казаци, а також селяни-кріпаки, які тікали від своїх панів багі на південь, у ще незаймані степи. Так виникло село Покотилово.

2. Чумацький шлях проходив у тому місці, де зараз розміщується село. Річку Ятрань чумаки переходили в брід. До річки потрібно було спускатися крутими схилом. В долині чумаки чекали прохолоди, хоронили відпочинку, а вогні соняшника трава. Чумаки, збираючись на початку говорили:

-Де започуємо сьогодні?

-Під Покотом- відповідали інші.

Коли ж в цьому місці виникла корчма, а потім декілька хат, то це село стали називати Покотилово.

Колісь береги Ятрані були вкриті лісам. В лісах було дуже багато різних звірів. Були і вовки. Вони нападали на села і приносили людям багато лиха. Збереглися перекази, що жителі села Вербівка, тікаючи від вовків, двічі переселилися в с. Покотилове. Спочатку заселили лівий берег Ятрані, а вже пізніше оселилися на правому.

Так виникло село Покотилово.

Історія українських земель XV-XVII змальовує трагічні картини наших предків, що стогнали в іноземній неволі. Через Зелену Брану і наше село проходив шлях, яким налітали лодолови. Вони грабували, бивали німічних людей, а здорових забирали в полон і продавали на базарах кримських міст.

В 1644 році на нашу територію був зроблений страшний напад орди під проводом переконського мурзи, але орда зазнала нищивого удару. Нестерпним ставив світ проти польських магнатів, які примушували працювати селян на панщині. Народ піднімався на боротьбу. В 1648 році уманським полком до складу якого входили наші жителі винищено польських управителів. В червні 1651р. Уманський полковник Глух нагородив на Синюсі і розгромив 10-тисячний татарський загін.

В 1726 році наше село було власністю магната Франциска Потоцького. Селом управляли його управителі.

В 1768 році під час Коліцини через Покотилово проходив шлях по якому йшло польське панство. Гайдамаки збиралися на зручному місці з яким було видно шлях і вели спостереження. При появі панів виходили з стоканок і чинили розп'ячу. Серед відносельчачи особливо славився гайдамака Васюта.

Наші відносельчачи брали участь в здобутті Умані під керівництвом Максима Залізняка та Івана Гити.

За другим поділом Польщі в 1793 році наше село увійшло до складу Росії.

В 1861 пани забрали випаси, ліси, а селяни одержали мізерні ділянки землі. Селянство було обтяжене платежами за землю і вони піднімалися на боротьбу.

В 1904 р. жителі нашого села обіті в солдатські шинелі, відірвали від селянської праці відправлені під кулі японських солдат.

Учасником героїчної оборони Порт-Артура був житель с. Покотилове Ковбасюк Тимофій Петрович, він бачив адмірала Макарова, знав начальника сухопутної оборони Порт-Артура, генерала Кондріченка.

В 1905 році піднімалися на боротьбу селяни с.Покотилово.Горі панський млин,назвали панський скверт.Для отихомирення селян були визвані козаци з с.Журавинки.В селі існувала марксистська група на чолі з учителем церковно-приходської школи (прізвище невідоме) до складу якої входили Петренко Тимофій,Вихренко Маркіян,Руденко Григорій і інші.Учитель був арештований.Дальша його доля невідома.

В 1905-1907 році Покотилове на той час було містечком з населенням 3153 чол. Були українці і євреї.В роки реакції між ними часто виникали війни,в яких переможцями виходили українці.З того часу частину села,населену українцями, назвали Очанівкою (від слова отчужденний).Царизм з 1906 року створював на селі собі подібну опору- нових поміщиків і куркулів.Проводилась століпінська реформа.Селяни виділялися з общин,куркулі також утворювали свої відруби і хутори.Так декілька куркульських родин поселилися під лісам Ласковою,забрали собі кращі землі і пасовища.В період століпінської реформи українці утворились так звані участки.Селяни відділювались від общини,оселялись на невеличкій ліній притоці Ятрані.Століпінська реформа завдала тяжкого удару по сільській бідноті.Селяни продавали свої глиденні падики і йшли шукати собі роботу в містах або ставали батраками.В селі зростає кількість виступів проти поміщиків і куркулів.

В серпні 1914р.почалася імперіалістична війна.Багато чоловіків пішли на цю війну.З с.Покотилове Романишак Олекса, Лиценовський Петро,Лиценовський Конон,Вдоиченко Амось,Сусленко Лавро і інші.В лютому 1917 народ повстав і скинув сладу царя.

В нашому селі радянська влада встановилась в 1918 році. 14 квітня 1919р. відбулися перші вибори до Рад.Влітку,8 серпня Червона Армія залишила с.Покотилово.Почалося хазяїнування петлюрівських,махновських та інших банд.

2-7 вересня через село пройшли залізним потоком частини прославленої 45-ї стрілецької дивізії,якою командував Григорій Іванович Козловський. З 24 вересня по 31 грудня 1919 року в селі тривав денікінський терор.В першій половині січня 1920 року Покотилове було визволене від денікінців.Замайорів червоний прапор Радянської влади.

В 1912-1920 роках революційний комітет очолював Петренко Гаєрило,секретарем був Лиценовський Кирило.В травні 1920 року на селі був створений комітет незалежних селян,організаторами якого були Поліцук Созон,Петренко Гаєрило, Житкевич Ксень,Абрамов Олексій, Хававчук Опертій, Паршак Михайло і інші.

В 1928 році в містечку було утворено 4 золи,на базі яких в 1929 році утворилося 2 колгоспи: український і єврейський.

В 1930 році обидва колгоспи об'єдналися в один колгосп імені Комінтерну.Головою колгоспу був Романишак Андрій Іванович.В цей час в селі діяла партійна організація в складі 5-6 чоловік,яку очолював Гаренко Федот,а також комсомальська організація в складі 32-х чоловік,секретарем якої був Руденко Василь Несторович.Переважає більшість жителів містечка була незалежними селянами.Було 25 господарств середняцьких,3 куркульських,решта- незалежних селян. Вороги соціалістичного ладу хотіли з зброєю в руках знищити керівників колгоспу,колгоспів.Син попа Панаасович Михайло за один вечір зробив декілька пострілів з револьвера.Він стріляв в комсомольців,а групу колгоспів на чолі з Вихристюком Андрієм Федоровичем і поранив голову колгоспу Романишака А.І.

В той час в колгоспі було 9 мільтарок,12 сівалок,борони,дзуси.Першими трактористами були Руденко Степан Михайлович,Петренко Юхим,Руденко Василь,Вихристюк Андрій, Вихренко Михтодь,Добровольський Олексій.

В 1939 році група містечка Покотилово побувала на Всесоюзній сільськогосподарській виставі. Це золота сільської ради Вихристок А.Ф., свинарки Іванова Настасія, Балашук Сасена, Кочубей Василина.

За роки довоєних п'ятирічок значно змінилася економічна база колгоспу. В 1939 році була побудована електростанція. Багатим став колгоспний трудовідень. Зросла культура села. В селі працювала бібліотека, клуб, семірічна школа приміщення якої збудовано в 1928 році, лікарня. Життя колгоспників стало зможливім.

В 1941 році миру працю радянських людей перервала війна. 13 серпня 1941 року с.Покотилово було окуповане німецько-фашистськими загарбниками. Весь народ піднявся на боротьбу з ворогом. Для роботи в тилу була залишена група комуністів Вихренко В.М., Паршик Михайло, Дішленко Іван. Але всі вони з перших днів окупації знаходились під суворим наглядом гестапо, а в 1944 році були вислані з села. Вихренко В.М. довгий час знаходився в концтаборах. Підтримував зв'язок з партизанами Степовенко Марфа, яка працювала на молочному пункті. Вона допомагала партизанам переправляти в ліси молоко, сметану, теплу одягу.

В роки окупації гітлерівці знищили все сарєйське населення, сарєйські будинки перетворили на купи глини і каменів. Центр містечка, де жило сарєйське населення, був перетворений на суцільну руїну.

В роки Великої Вітчизняної війни в рядах доблестної Радянської Армії хоробро билися з ворогами жителі нашого села. Серед учасників війни багато нагороджені орденами та медалями. Серед них: Жук О.Ф., Куряцький А.Н., Лузінський О.О., Табунчик П., кавалер трьох орденів Слави - Чорнокоць Сергій Іванович.

В березні 1944 року Покотилово визволено Радянською Армією від німецько-фашистських загарбників.

В роки четвертої п'ятирічки, переборюючи труднощі виплекані війною, посухою 1946 року жителі села добилися значних успіхів у післявоєнній відбудові. В 1948 році колгосп змінив свою економічну базу і в 1958 році колгосп Комінтерни об'єднався з суцільним колгоспом 18 Партиійника з'їдом с.Орлове. В цьому році у МТС закуплено різні машини і сільськогосподарських знарядь на суму в 1 млн.крб. В 1961 році в колгоспі Комінтерни всієї землі нараховувалось 4255,4 га орної землі. Більшість землі відведено під посіви зернових. Крім зернових колгосп вирощує технічні, кормові культури. Добре розвинуте тваринництво. В колгоспі побудовані добротні тваринницькі приміщення з автоматизмом і електроосвітленням. В 1963 році став до ладу чотирирядний корівник, де всі процеси механізовані. Крайніми трудівниками були:

механізатори - Поштар Віктор, Петренко Юхим, Лушпяк Борис
дворки - Кухар Антоніна, Папірня Катерина, Очеретня Олександра, Огородня Софія,
свинарки - Іванова Настасія і багато інших.

На кінець семірічки колгосп виростив по 27ц. Пшениці з 1 га до 48ц, кукурудзи, 250ц, цукрових буряків, на 100га сільськогосподарських угодь по 130,7ц м'яса, 407ц, молока, 26300 шт яєць. Зростає культура і добробут населення. В селі працювало 2 бібліотеки, лікарня на 15 ліжок, середня школа в якій навчається 320 учнів, клуб на 250 місць, 4 магазини, буфет, 2 дитячих ясел, ренгенкабінет, закривалась спорудження нової дільничної лікарні на 35 ліжок, збудовано клуб в с.Тарасівка на 300 місць. В 1960 році в Покотилово вросла ціла вулиця новоселів. В с.Покотилово, с.Орлове проседелено водопровід.

В с.Покотилово в 1984-1986 роках побудовано контури дитячий садок, 10 жилих будинків, побудовано також 2 будинки в с.Тарасівка, 2 в с.Орлове. В с.Покотилово прокладено 80 % асфальтної дороги, в с.Орлове прокладено асфальт по центральній дорозі села. В 1997 році збудовано ще один будинок в с.Покотилово і 1 будинок в с.Орлове.

В 1996 році проведено розподілення земель колективної власності. Селяни отримали земельні частки паї. Незначна частина селян почали обробляти землю самостійно, більша частина свої паї передали в оренду а місцеве господарство. На території сільської ради утворилося 5 фермерських господарств. ФГ Магдичанської З.В., Магдичанського В.В., Кордон Т.І. Кордон М.С., Кордон С.С..

Багато уродженців с.Покотилілове роз'їхались по всіх куточках України. Вони не забувають про своє село, надають можливість спонсорську допомогу. Серед них Янковський Микола Андрійович - головний директор АО "Старол" 3 29.03.1991р. обраний депутатом Верховної ради України.

З його допомогою в 2005 році проведено капітальний ремонт Покотилівської ЗОШ.

На даний час на території сільської ради працює Покотилівське та Орловське відділення зв'язку. Функціонує 5 торгових точок. В с.Покотилілове працює 2 протівоварних магазини, і 1 протівоварний, в с.Орлове 1 протівоварний, в с.Тарасівка 1 протівоварний. Всі торгові точки викуплені, або знаходяться в оренді у місцевих підприємств.

На території сільської ради працює Покотилівський дошкільний заклад, досетовно в с.Орлове дитячий садок. В с.Покотилілове працює середня школа в якій навчається 131 учень. В с.Покотилілове працює будинок культури, в с.Орлове сільський клуб.

На даний час на території сільської ради функціонує СВК „Нива-4“, середньо-облікова чисельність працюючих-177 чоловік.

Найбільшою проблемою на даний час є зменшення кількості населення. Жителі старшого покоління вмирають, а народжуваність дуже низька. Багато жителів села знаходяться на заробітках за межами сільської ради.

В 2007 році склалися тяжкі природні умови і тому фермерські господарства,

СВК „Нива-4“ отримали низький урожай.

2007 рік можна назвати роком с.Орлове. Ним приділялось більше уваги у соціальному плані з боку сільської ради. В с.Орлове відремонтовано міст через річку Ятрань, насипано жерство майже кілометр дороги в межах села, проведено явковий ремонт дороги до села протяжністю 1,5 км, асфальтованої дороги. Проведено відповідну роботу по ліквідації і виготовленню документів для відкриття в с.Орлове кар'єру по відобутку жерстви і каменю, який незабаром запрацює, що дасть можливість відкрити нові робочі місця. В майбутньому планується в с.Орлове за рахунок приватних підприємств побудувати санаторій-профілакторій для відпочинку і лікування, а на 20га буде закладено сад.

В 2008 році планується в с.Покотилілове встановити пам'ятник нашому земляку, одиосельцю, кавалеру 3 орденів Слави, який мужньо боронив рідну землю від німецько-фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни, Чортковцю Євронію Івановичу. В планах сільської ради освітлення центральної вулиці с.Покотилілове, впорядкування кладовищ. У 2008 році планується провести певний об'єм робіт в с.Тарасівка, насамперед насипати жерствою дорогу до кладовища.